

דעת
אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

ערב בטעות

תיק ממונות מס' 825-80

(מהד' כד חשון)

נושא הדיון

ערב ללוה שנתבע ע"י המלוה, טוען שמה שחתם את הערבות ללוה - עם עוד שני ערבים, על סך של \$8.000 - היה זה משום שהאמין ללוה שזקוק לכסף זה לצורך קניית דירה, וגם האמין לו שמשכר ויהיה לו מהיכן לפרוע, אך לאחרונה התברר לו שהלוה כלל לא השתמש בהלוואה לצורך קניית דירה אלא לבזבז ראוותני של כמה מאות אלפי דולר, ואילו היה יודע את הדבר לא היה חותם לו על הערבות. הערב מודה שהלוה נהג ללוות ולפרוע במשך כמה שנים עד שנפל, והוא עצמו חתם לו על עוד הרבה ערבויות. הערב מסתמך על שו"ת מטה יוסף חו"מ סי' ג עפ"י ש"ך סי' קכט ס"ק ז דודאי אדעתא דהכי לא שעבד נפשיה. עוד הוא טוען שאף הרמ"א בשו"ת סי' לג כתב שאם אומדנא בלבו ובלב כל אדם שאדעתא דהכי לא היה מתחייב ערבות, אינו חייב (וכסברת הערב הזו כתב גם במשפטי עוזיאל חו"מ סי' כח פ"ד אות ה). המלוה טוען שלא הכיר את הלוה והסתמך במתן ההלוואה על חתימת הערב, וע"כ חייב הערב ככל ערבות אחרת.

פסק דין

טענת התביעה מתקבלת.

(-) שמשון גרוסמן

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוין, אב"ד

מקורות לדין

ע"י פמ"ד ירושלים כרך ט עמ' עב שנחלקו האחרונים אם יכול הערצ לטעון שעל דעת כן לא התחייב.

ועיי"ש שרק אם יוכיח הערב שהתחייבותו היתה לאורך רכישת דירה ולא לאורך בזזוז ראוותני, והלוה השתמש בכסף לבזזוז ולא לקניית דירה, כי אז ייפטר מהתחייבותו, אך מכיון שבכתב הערבות אין כל תנאי, וגם לא היה גילוי דעת לאיזה לורך ההלוואה כדי שנאמר אומדנא דמוכח שעל דעת כן לא התחייב, על הערב להוכיח מה היתה הכוונה כשחתם, ואם לא יוכיח כטענתו חיובו במקומו עומד (ועיי' שו"ת מעשה חייא סי' כז, הוצא בכנה"ג סי' קכט הגז"י אות ג; שו"ת דבר משה ח"ג חו"מ סי' ו; שו"ת צריכות מים חו"מ סי' קח (דף קמז ע"א); שו"ת אהל יצחק חו"מ סי' לד וסי' סא; שו"ת לדקה ומשפט חו"מ סי' יד (עמ' קפז); שו"ת מטה יוסף ח"צ חו"מ סי' ד; אהל יצחק על הרמב"ם מלוה ולוה פכ"ה הי"ג; "שמרו משפט" סי' ח עפ"י ט"ז ובהגר"א סי' קלא סעי' וועוד).

אברהם דוב לוין

ב

לכאורה איך אפשר לדמות ערב לדין הלוה ואני מכירו שהוא ילם, הלא צדין הלוה ואני מכירו נפסק דאם אחרי כן קרה שלא יכול לשלם פטור, ובערב הסמ"ע סי' קכט ס"ק ו כותב זה לא דמי לערבות ע"פ ד"מ שמציא את המהרי"ו שכותב מפורש שבערב אפילו התקלל אחרי כן חייב, זה לא דין מזיק זה התחייבות לשלם באם הלוה לא ילם.

לכאורה גם כאן בלא ידע מה משנה, זה התחייבות ולא מזיק שפוטור עלמו באונס. אבל באם היה בלבו ובלב כל אדם שעל מנת כן לא התחייב אולי אפשר לפוטרו.

מרדכי אייבלר.

ג

יש לזרר האם נכונים דברי הערב, ואם כן, יש לדון דבעת מתן מעות שאני, דהא הוליא על פיו, ומה לי בטעותו, ועיי' רמ"א בסי' קכט סעי' ח משו"ת הרשב"א שנתערב צעד שואל דחייב הגם דליכא לוה. ובכלל קשה מאד לזאר מה נקרא אומדנא דמוכח שלא היה מתחייב לו על סכום כזה. ואפילו ת"ל דזה מוכח, אינו פשוט באופן דהמלוה לא יודע כלל מספק כזה, וכן שזה בשעת המתן מעות. ועוד י"ל דאם המנהג ודינא דמלכותא שזה מחוייב בכל אופן, א"כ חתם על דעת המנהג ודינא דמלכותא ולא יוכל לטעון שהיה בטעות, ובפרט בערב קבלן, דאז יותר מסתבר דלא מהני אומדנא דהא הוא כלוה ממש [ועוד דשם בשעת הלוואה היה בסדר רק אח"כ השתנה]. ועיי' כנה"ג סי' קכט הגז"י אות ג דאין הערב יכול לפטור את עלמו בטענת לו הייתי יודע שאין נכסים ללוה לא הייתי מתחייב. אך עיי' שו"ת כרם שלמה חו"מ סי' כז בלוה שאמר לערב שיש לו נכסים ונתברר שאין לו דפטור, וי"ל דבמקום פלוגתא אין לחייבו. אך שם א בערב קבלן לכונ"ע חייב. ועיי' פני אריה סי' ו וכן בעיונים במשפט, ואין הספר תח"י.

שמשון גרוסמן.

ד

עיי דברי חיים (מלאכז) ח"א חו"מ סוף סי' א' וז"ל: ומה שטוען וכו' צודאי אין צדצריו אלו ממש כמבואר לכל מבין דלא אזלינן בהודאה וחיוז בתר אומדנא כמבואר בתשובות מהרי"ו ומביאו בח"מ אבהע"ז סי' ל' ס"ק א' וצ"ש הלי' קדושין סי' נב ס"ק י' וצ"ש ל' ס"ק ד' וצ"ש קיד ס"ק יא, וכן פסקו כל האחרונים דצדריך הודאה לא מהני האומדנא. ע"כ.

הרי לנו דס"ל דשאני אומדנא בקנינים מאומדנא של התחייבות, דבהתחייבות לא מהני אומדנא, וא"כ בכל ערב דהוא משום התחייבות לא מועיל שום אומדנא. וכ"כ צדצרי חיים בעוד מקומות. אך עיי' פס"ד ירושלים כרך ט עמ' עב.

מרדכי אהרן הייזלר.

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il